

mišljenja i komentari

Sumnjivi radnici

N. Raos

Institut za medicinska istraživanja i medicinu rada, Zagreb

Sjećam se, davno je to bilo, kad sam zasipao drvljem i kamenjem, gdje god sam stigao – pa i u ovoj rubrici – nadasve negativnu društvenu pojavu da u viša zvanja bivaju birani znanstvenici koji to nisu ni po čemu zaslužili. Dakle, uvriježila se praksa da se u medicinska znanstvena zvanja mogu birati i znanstvenici koji nisu završili medicinski fakultet, koji nisu liječnici po struci – dovoljno je da se njihov rad može posve maglovito proglasiti “biomedicinskim istraživanjem”. Rezultat toga je da su kemičari izabirani u medicinska znanstvena zvanja po mnogo blažim kriterijima, dakako.

I eto ti apsurdna: mojoj se asistentici svaki naš zajednički rad vrednovao tri puta više nego meni jer se – mudrica – dosjetila kako joj je lakše ući u viši platni razred putem medicine. Da stvar dovedemo do apsurdna: sinteza derivata prirodne aminokiseline, objavljena u časopisu *Journal of Coordination Chemistry* proglašen je znanstvenim radom iz područja medicine, unatoč mojim upozorenjima da je riječ o čistoj kemiji, pa čak i istovjetnom mišljenju jednog člana povjerenstva, koji je – *nota bene* – isto tako bio kemičar izabran u medicinsko znanstveno zvanje.

A ako se dogodi obrnuto, ako kemičar hoće biti izabran u “kemijsko” znanstveno zvanje?

Onda je sve u redu, reći će nadobudni čitatelj, a ja ću njemu: “Bris, onda baš ništa nije u redu!” No umjesto da se upustim u filozofske rasprave, ispričat ću vam slučaj jednog mladog kemičara.

Dakle, doktor X ima 35 godina, pa kad je vidio da ima sve formalne uvjete za izbor u zvanje višeg znanstvenog suradnika napisao molbu, priložio sve potrebite dokumente, pa ih sve u komadu prosljedio na Prirodoslovno-matematički fakultet, na kojem je i diplomirao. I misli da je sve napravio. U koautorstvu ima 30 znanstvenih radova, još nekoliko poglavlja po knjigama, pa nekoliko znanstveno-popularnih članaka u *Prirodi*. Da ne govorimo da je uredno uplatio šest tisuća kuna, a kad netko za nešto dade novac onda za taj novac mora nešto i dobiti. No nije dobio ništa, točnije ništa osim saznanja – nakon pola godine! – da od njegova izbora neće biti ništa, jer – eto – još nije oformljeno povjerenstvo, unatoč

tome što bi, prema internom propisu, trebalo biti oformljeno već nakon mjesec dana (a u roku dva mjeseca moralo bi donijeti odluku). Zašto? Eto, saznao je da je treći član povjerenstva odbio sudjelovati u njegovu radu, drugim riječima da ne želi napisati ni kakvo, ni pozitivno ni negativno mišljenje glede njegova izbora. Ni druga tri kemičara, koji su zamoljeni da učine isto, isto su tako otklonili isto ne navodeći razloge svoje odluke.* No razlogu se nije teško domisliti. Koji je to razlog?

Evo koji. Sretne dakle mladog kolegu jedan od nesuđenih članova povjerenstva, pa onako izdaleka, sve se pravi blesav: pa kako posao, pa čime se bavite, pa kad ste doktorirali, pa koliko radova imate? I sve onako naokolo da bi na kraju izrazio čuđenje kako čovjek s 35 godina života može imati čak 30 znanstvenih radova, kad ih toliko mnogi naš kemičar (pogotovo onaj “medicinske struke”) nema ni kad ode u mirovinu.

A zapravo, kad pravo uzmeš, čemu se tu treba čuditi? Čovjek, istina, nije posve mlad doktorirao, no dugo je tražio posao i za to vrijeme nije bio lijen. Umjesto da plače nad svojom nevoljnom sudbinom, gledao je s kim bi mogao surađivati. Nije, istina, bio zaposlen, ali je volontirao, i kad se sve zbroji jasno proizlazi da se već skoro deset godina bavi znanstvenim radom. To znači da je godišnje prosječno napravio i objavio tri znanstvena članka. Ništa zapravo neobično. Iz svog iskustva znam da mogu sam, kao jedini autor, napraviti dva znanstvena rada, s dobrom ekipom i četiri. Samo ako imam dobru temu i ako se prihvatim posla.

I eto, tu je problem: treba se prihvatiti posla, treba raditi. No to da čovjek radi, za naše je prilike sumnjivo, vrlo sumnjivo.

* Zar čovjek koji bi trebao biti član izbornog povjerenstva nema ni toliko moralnog integriteta da jasno i glasno izrazi svoje bilo pozitivno bilo negativno mišljenje o kandidatu i njegovoj molbi? Ne, još gore: nema ni toliko hrabrosti da jasno i glasno kaže zašto ne želi sudjelovati u nečijem izboru. Uzmi pušku pa se ubij, rekao bi narod – no i za to učiniti (uzeti pušku i pucati si u glavu) treba imati smjelosti.